

Redreçament

Fa una cinquantena d'anys, els homes que somiaven la reconstrucció de Catalunya parlaven d'un projecte ideal que anomenaven «Catalunya ciutat». Ja us deveu imaginar que amb aquesta expressió no volien dir pas que tots els camps, boscos i prats de la nostra terra havien de ser ocupats pels blocs de formigó, el brogit i l'angúnia que caracteritzen, malauradament, les nostres ciutats. Ben al contrari, el que pretenien dir, i fer, era portar a les viles, als pobles, a tots els racons de les nostres comarques, unes condicions de vida que permetessin de gaudir d'allò que és el tret definidor, ni que sigui tan oblidat, de la civilització urbana: un medi i uns mitjans humans a to del nivell científic, econòmic i cultural del món d'avui. Dit amb uns altres mots: l'ideal fóra que a les viles, als pobles i als llogarrets de les nostres comarques hi pogués haver unes formes d'economia, de treball i de lleure, uns serveis mèdics i assistencials, un nivell cultural, totalment proporcionats als que es troben —o haurien de trobar-se— a les ciutats. Això havia de fer, per una banda, més atractiva la vida comarcal i, per altra, alhora, innecessària en bona part la fugida de la joventut del món rural.

Els anys passats, passats en la més caòtica planificació del desori, han accentuat encara la desproporció. Hi ha comarques desateses, avui pràcticament desertes, mentre la creixença monstruosa de les capitals devora un darrer l'altre, en forma d'immensa taca d'oli, els pobles i àdhuc les viles de la rodalia fins que n'esdevenen suburbis. Justament avui que la facilitat de comunicacions i de difusió de la cultura haurien pogut ser mitjans valuosíssims per a enriquir, en tots els sentits, totes les comarques.

Han passat cinquanta anys i som on érem, amb una tasca al davant més difícil encara, perquè el país ha estat més malmès. Avui ens trobem novament davant la necessitat de redreçar Catalunya, en un futur que acaba de començar. Som a l'hora de fer.

La nostra gent, avesada com està a bregar per viure, a maldar per caminar dreta malgrat la feixuguesa de les opressions, a presentar fets consumats per esberlar la closca d'unes lleis forasteres i discriminatòries, corre ara un perill nou: el perill de pensar que les nostres institucions, un cop recobrades, un cop engegades, ens donaran fet tot allò que, els anys de la fosca, anàvem fent cadascú de nosaltres, sols o en grupets, a empentes i rodolons. No ens enganyéssim pas: les nostres institucions, quan les hàgim acabat de tenir, seran incompletes, limitades encara; no pas un veritable autogovern. I tindran al damunt tants i tals problemes, que caldríen molts anys només per a reparar el desgavell.

Jo diria que, com sempre, som tots i cadascú els qui hem de continuar treballant pel redreçament del nostre país. Amb una diferència essencial, això sí: totes les iniciatives que tinguem, totes les obres que emprenguem, ja no seran clandestines, ja no seran prohibides. En la mesura

possible, seran abonades, ajudades, encoratjades, per algun servei nostre: de la Generalitat o dels ajuntaments o del que sigui. Val la pena que no cedim. Val la pena que, a desgrat de les previsibles decepcions, encara ens il·lusionem.

Redreçament de Catalunya, deia. El redreçament de Catalunya, de totes les comarques de Catalunya —i a la llarga de tots els Països Catalans—, comença pel redreçament de cada poble. I el poble som nosaltres. Què pensem fer?

Permeteu-me que repregui la idea del començament, la de la «Catalunya ciutat» de fa cinquanta anys. No pas per mirar enrera amb una inútil enyorança, no pas per fer història, perquè avui no parlo del passat, sinó del futur. ¿No podríem ser nosaltres, els de cada poble, els del nostre poble, els que féssim possible de començar a ser una mica aquesta Catalunya ideal? Penso que Santa Eulàlia de Ronçana ha donat i dóna, a la seva mida modesta, prou exemples d'iniciatives que han anat per aquest camí. Només n'esmentaré una, per no deixar-me'n cap i perquè hi escau: l'existència i la pervivència d'aquesta revista que avui ens aplega.

Deixeu-me pensar, doncs, que són també possibles altres obres de més volada. ¿Per què no, per exemple —i ara deixeu-me somiar com els homes de fa cinquanta anys— un ateneu popular o casal cultural o digueu-ne com vulgueu, potser en col·laboració amb pobles veïns si cal? Penso en una entitat prou àmplia i flexible perquè pogués impulsar i coordinar cursos d'ampliació cultural i d'actualització professional; grups d'estudis locals humanístics i científics; promoure un museu —fa poc que n'heu fet algun tast, oi?—; organitzar vetllades de música i d'art, sessions i cicles de cinema no comercial; obtenir una reserva de natura, un espai natural on poguessin conservar-se la flora i la fauna típiques del país, que les generacions successives visitarien i estudiarien amb els corresponents itineraris; fomentar l'existència de petits camps pilot d'agricultura amb finalitats experimentals i docents...

Què més? Tot allò que la imaginació dels ciutadans del nostre poble volgués aportar per acabar de fer de Santa Eulàlia, a petita escala, allò que voldríem que fos tot Catalunya: un poble humà, civilitzat, culte i acollidor on, amb tots els mitjans que la ciència i la tècnica actuals ens ofereixen, i sense que ens ofeguessin, podrien coexistir les velles virtuts rurals i l'esperit universal de la Catalunya de sempre.

Joan Ruiz i Calonja

